

FREDRIKSTAD STADION

arena for fotball og kultur

Tekst Jarl Ture Vormdal, Griff Arkitektur as

Foto: arkitekten

Med utgangspunkt i de gamle skipsbyggingshallene til Fredrikstad Mekaniske Verksted er et nytt byprosjekt på plass:

- fotballstadion for 12.500 tilskuere,
- utendørs konsertscene for opp til 18.000 personer,
- næringsarealer og arealer for høyskole og undervisning (totalt ca. 30.000 m² inkl. parkeringshus over to plan under selve banen). Her ligger bl.a. hypermarket på 5.000 m², bank, restaurant, storkiosk, møbel-forretning, Mediaparken, Events, fotballmuseum og utleiekontorer.

Prosjektet ble påbegynt i 2005 etter en lang utredning for å avklare lokaliseringen. Flere tomter ble vurdert, men klubbens valgte til slutt FMV-området som et sentrumsnært alternativ med unike synergimuligheter.

Grunnarbeider ble igangsatt høsten 2005 og stadiondelen ble tatt i bruk 1. april 2007 med første kamp den 14. april og åpning av årets eliteserie. Øvrige arealer ferdigstilles iht. til en rekkefølgebestemmelse knyttet til bygging av ny kjørebri mellom fastlandsiden av sentrum og Kråkerøy. Denne er planlagt ferdigstilt i 2009.

Byplangrep

De gamle verftshallene skapte en unik mulighet for å lage et skreddersydd anlegg. Produksjonshallene sto med en innbyrdes avstand på 70 meter, noe som stemte med UEFA/FIFAs krav til banebredde og slik at det kunne etableres tribuner i de eksisterende hallene.

Den korte avstanden til bysentrum, bare 400 meter, ga også en fantastisk mulighet til å veve stadion inn i byveven og utnytte både eksisterende infrastruktur og byens tilbud med serveringsteder og butikker.

Nærheten til Vesterelva gir en flott ramme rundt anlegget og adkomsten. Hovedadkomst er via ny gangbru fra Stortorvet i sentrum samt via kommende ny gang- og kjørebrosom lander like ved stadion. Det er også planer om utvidelse av fergetilbudet, slik at mye av transporten til anlegget kan foregå vannveien.

Siden området allerede var ferdig regulert, ble det nødvendig med et stort antall dispensasjoner fra gjeldende reguleringsplan både mht. utforming og plassering. Blant annet som følge av smidighet fra Fredrikstad

kommunes side ble omregulering unngått.

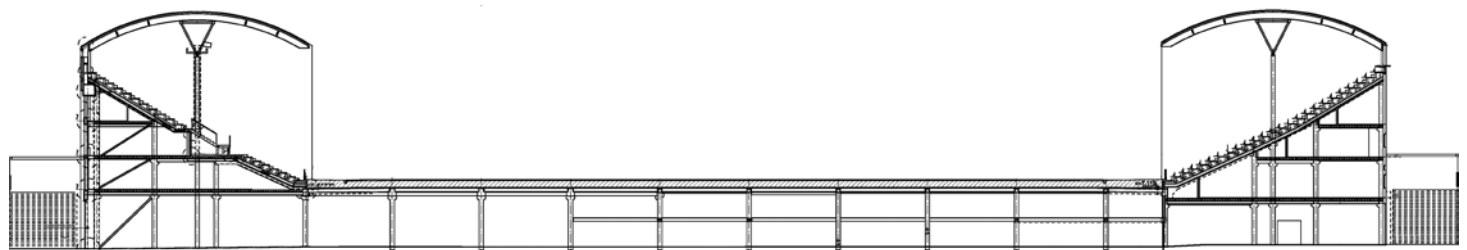
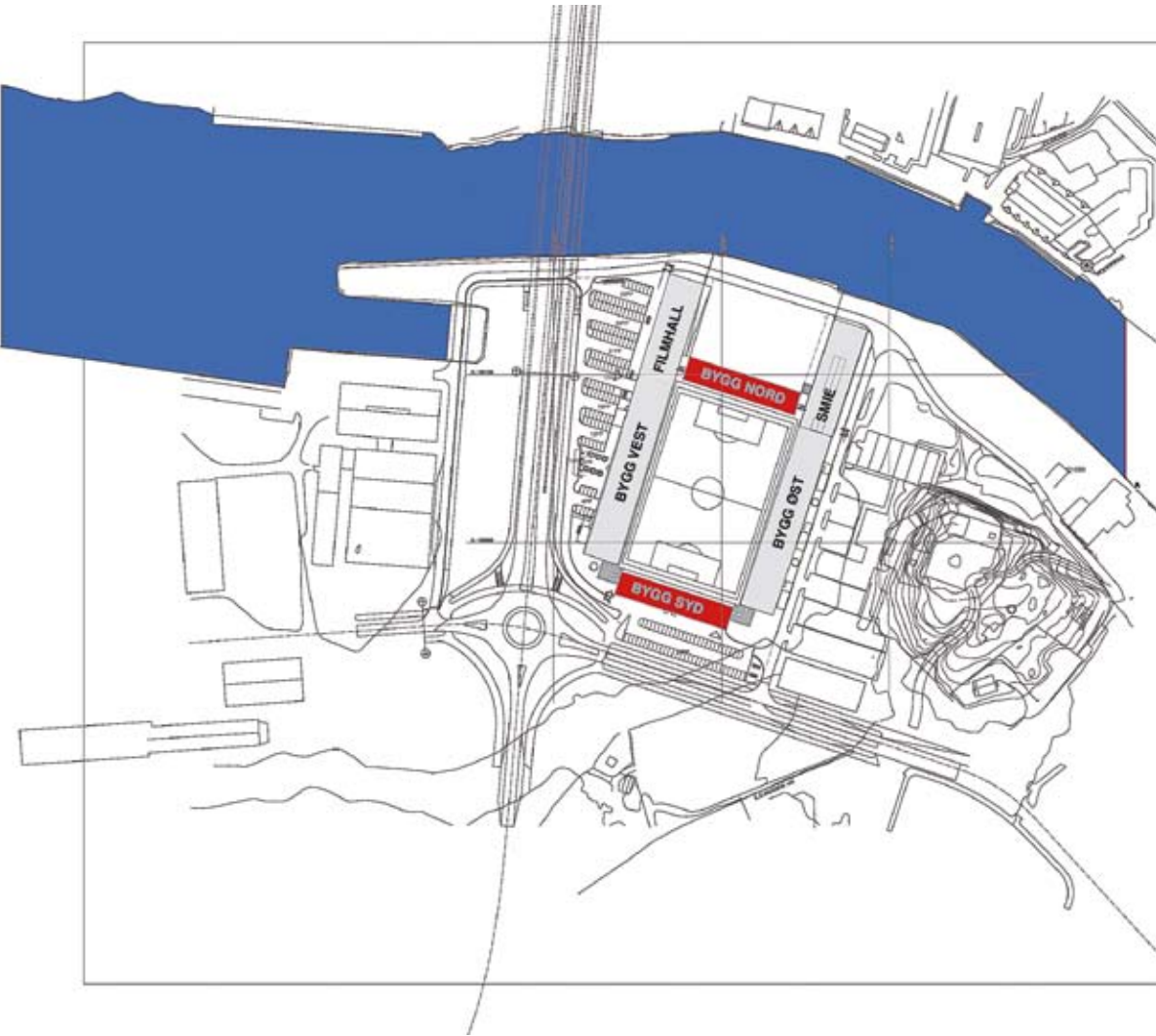
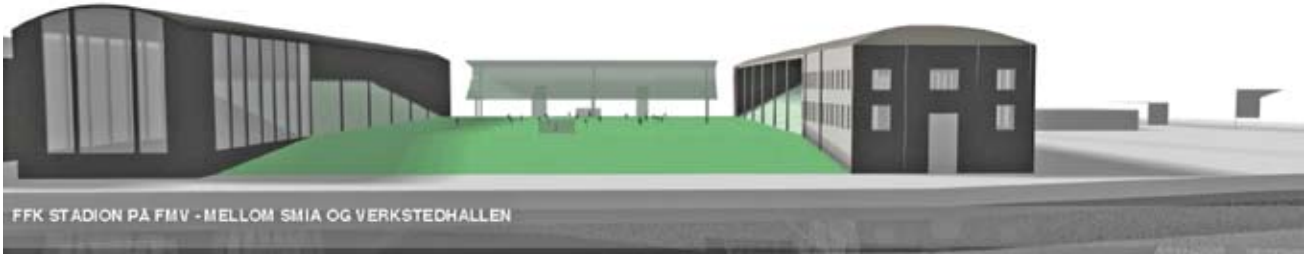
Et tett samarbeid med Fylkeskonservator var også avgjørende for å kunne følge en knapp fremdriftsplan styrt av Fotballforbundets krav og tidsfrister for oppgradering av anlegg for norsk 1. divisjon og Eliteserie.

Landskapsgrep

Baneanlegget ligger fem meter over omkringliggende arealer, og det var derfor viktig å forankre baneflaten til et større landskapsrom. Hensikten er

å skape følelsen av å bevege seg opp på et platå i terrenget, ikke en følelse av å være på taket av en bygning. Dette er løst gjennom å etablere store trapper i hjørnene av anlegget som skaper en gradert overgang mellom banenivået og landskapet forøvrig. De offentlige tilgjengelige trappene blir samtidig samlingspunkt og referansepunkt med henvendelse mot syd-vest.

Utomhusarealene rundt stadion er primært harde overflater og danner en kontinuerlig plass rundt hele anlegget. Dette arealet omrammes av kommende ny riksvei og ny bro-trasé.

Stadion

Stadion består av fire selvstendige tribunebygg med et garasjeanlegg imellom som har bane på toppen. De to langtribunene er lagt inn i de opprinnelige hallene, mens endetribuner er nybygg. Byggene er ikke knyttet sammen i banehjørnene, dette for å understreke de gamle hallenes ytre form og for å skape en visuell forbindelse mellom banenivået og landskapet rundt.

Endetribunene har fått en egen arkitektonisk utforming og materialitet for å tydeliggjøre hva som er gammelt og hva som er lagt til. Dette er videreført i utformingen av de ytre tribunetrappene langs langsidene som har fått en tilsvarende løsning. Fasadene mot vest i den gamle maskinhallen er beholdt i sin helhet, men her er skiftet mellom ny innmat og gammel fasadelogikk et tema for fasadens utforming. Skiftet fra store, åpne glassfelt i den gamle industrihallen til forholdsvis mange mørke arealer i den nye stadion er visket ut ved at den nye fasaden danner en tilnærmet homogen overflate enten det er vinduer eller tette flater.

Ytteveggene til det gamle Kjeleverkstedet i øst var i dårlig forfatning og ble bygget opp på nytt. Dette er synliggjort med moderne materialbruk og vindusåpninger, mens den opprinnelige formen er fulgt.

Servicearealer, administrasjon, garderober, presse- og VIP-arealer er primært lokalisert i Bygg vest. VIP-arealene har plass til å servere ca 800 personer. I øvrige bygg er det kun tilgang til toaletter og kiosker. Bygg syd og Bygg øst er tiltenkt andre næringsformål. Alle tribuner har separate trappeadkomster, og hele tribuneanlegget er beregnet for en maks.

rømningstid på syv minutter. For kon-sertformål er anlegget beregnet for ca. 15.000 personer uten spesielle tiltak og for ca 18.000 med ekstra tiltak.

Et romprogram for stadiondelen i kontinuerlig endring har vært en utfor-

dring under prosjektets gang. Bygnin-gene var tidlig presset på takhøyder for å få plass til det nødvendige antall etasjer, og dette har gitt store utfordringer med hensyn til tekniske fremføringer.

Gjenstående verftshaller i nord
I nord mot Elvebredden vil det i fremtiden komme et bygg som fyller igjen det åpne rommet henvendt mot elva. På hver side av dette fremtidige prosjektet i de gjenstående hallene er det planlagt henholdsvis ingeniørhøgskole i den gamle smia og filmhall for Harald Zwart og Mediaparken i maskinhallen.

Konstruksjon - materialvalg
Norske stadionanlegg som ikke er betalt av rike onkler har stramme budsjetttrammer. Vi måtte tenke kostnadseffektive løsninger i alle ledd. Tildels er dette gjort gjennom gjenbruk av eksisterende bygningsmasse og bruk av en tomt som vanskelig kunne utnyttet til andre formål pga konservative begrensninger.

Hovedkonstruksjoner er betongelementer satt inn i og forankret i opprinnelige strukturer. Utstrakt bruk av ny peling og fundamentering måtte til, både pga begrenset mulighet for å få kontroll på beskaffenhet av tidligere peling, men også pga. moderne krav til stabilitet og lastkriterier. Totalt 30.000 m med peler er gått med.

Adresse:	K.G.Meldahls vei 9, 1671 Kråkerøy
Arkitekt:	Griff Arkitektur as
RIB:	Cowi AS (fundament, stål, betong), Kynningsrud Prefab AS (prefab betong), a.s. SKV (stål)
Entreprenør:	NCC Construction as, Sarpsborg Mur- og betongarbeider: Murerfirma Jan E. Engebretsen AS Belegningsarbeider: Leif Grimsrud AS
Leverandører:	Betongelementer: Kynningsrud Prefab AS Betong: NorBetong AS
Areal:	BTA ca. 30.000 m ² (inkl. næring og parkering)
Byggekostnad:	120 mill for stadion (inkl. tomt) – 320 mill totalt inkl. næringsdel

Bæresystem:	Hovedkonstruksjoner prefab betong, tribuner prefab betong, takkonstruksjoner i stål. Dette er det første store anlegget i Norge som ferdigstilles iht. nye europeiske regler for jordskjelvbeskyttelse, noe som ga store utfordringer ifbm. avstiving. Kravet til null søyler i tribunenens siktsone gjorde det umulig å benytte opprinnelig takkonstruksjoner, så disse ble skiftet ut med ny stålkonstruksjon: en primær, midtstilt romfagverksdrager som spenner 110 m mellom fire oppleggspunkter. Dermed ble det to midtstilte søyler på hver tribune, men dette ble et minste felles multiplum for å kunne beholde et symmetrisk buetak.
Materialer, overfl.:	Rehabiliteret pusset betong på hovedhall, gjennomfargete Norsal plater på ny hall og glass systemfasade på nye næringsbygg
Tekniske anlegg:	Hovedoppvarming fjernvarme, balansert ventilasjon med varmevekslere. Gressbane med undervarme og automatisk vanning

Kunsterisk utsmykning

I et samarbeid med Østfold kunstsenter og en egen komité for utsmykning og historisk utstilling er det utarbeidet en serie med kunstprosjekter integrert i anlegget. Flere av disse er videreføring av tidligere kunstprosjekter lokalt der fotball og fotballkultur er sentrale temaer.